

פ ה ח ר ר ר ר

אשדוד, רובע ג' רח' האדמו"ר
מבעלז"א 41/6, טלפקס 08-8524153

עלון שבועי בענייני פרשת השבוע

יו"ל ע"י מוסדות: "אורות חיים ומשה" ו"הקדש פחד דוד"
בנשיאות ע"ה הרב הצדיק ר' דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלובן ר' משה אהרון פינטו וצ"ל ונכד הצדיק הקדוש ר' חיים פינטו

עלון מס' 70 כג' חשוון תשס"ב

פרשת השבוע - "חיי שרה"

חביבות השליח שעושה את שליחותו

בפרשתנו אנו מוצאים את הליכת אליעזר עבד אברהם לקחת אשה לבנו ליצחק. בהגיעו, נפגש עם רבקה על עין המים, ואז כאשר חזרה רבקה לביתה וסיפרה הכל, מיד לבן אחיה התמלא תאוה לשדוד את אליעזר, ושם נאמר עליו (בראשית כ"ד ל') ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים וגו', ויבוא אל האיש והנה עומד על הגמלים על העין, ויאמר בוא ברוך ה' וגו'. וכתב על זה בילקוט שמעוני (רמז ק"ח); ויהי כראות את הנזם, מיד הלך לו להמיתו. הכיר בו שמרוצתו לרעה, הזכיר (אליעזר) שם והעמיד הגמלים על העין באויר, והוא עומד על הגמלים באויר. ויהי בראותו כן הכיר שהוא צדיק ואמר בוא ברוך ה', שהיה סבור שהוא אברהם שהיה קלסתר פניו דומה לו. כנען הוא אליעזר, ועל ידי שימש את הצדיק באמונה, יצא מכלל ארור לכלל ברוך. ע"כ.

ויש להבין, מדוע היה צריך אליעזר גם להעמיד את הגמלים באויר, וכי לא היה מספיק להעמיד את עצמו באויר. שהרי בזה לבד כבר היה לבן רואה כי הוא צדיק, ולמה לו להוסיף עוד נס ולהעמיד גם את הגמלים באויר? ועוד קשה. כיצד יתכן עלבן, שהיה עובד עבודה זרה, ומאמין בעבודה זרה ורשע גדול, יזכיר את שם ה' ויאמר בוא ברוך ה' (בראשית כ"ד ל"א) כיצד זה אפשר לסמוך על דבריו? ואף גם לאחר מכן, כשאמר מה' יצא הדבר (שם, כ"ד נ'), כיצד זה פתאום הוא מאמין במציאות ה' בה כפר כל העת? והרי כשיעקב אבינו גר בביתו המשיך לעבוד עבודה זרה ולא לקח מוסר, לא מתורת יעקב ולא מתורת בניו ובנותיו, וכאן לפתע הוא מאמין בה' ומזכיר את שמו כמה פעמים?

ועל כולנה יש להבין, מדוע היה צריך אברהם להשביע את אליעזר (שם, כ"ד ג') כי לא יקח אשה לבנו רק ממשפחתו, הן אליעזר היה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (יומא כח), ואם כן בוודאי הוא יעשה את מה שאברהם אומר לו, ולמה שאברהם לא יאמין לו עד כדי שיצטרך להשביע אותו בזה? ונראה להסביר בטוב טעם ודעת. כאשר אליעזר פגש את רבקה על עין המים, ונתן לה את התכשיטים, היא חזרה וסיפרה בבית אמה על הדברים הללו. או אז רץ מהר לבן החוצה אל העין, כדי להרוג את אליעזר, שכן הבין כי הוא מביא עמו כסף רב, כמו שאמרו חז"ל. אבל אז ראה פתאום לבן כי זיו קלסתר פניו של אליעזר דומה לשל אברהם. משמע אליעזר נתעלה למדרגה כה גדולה עד שפניו כפני אברהם.

אם כן, כפי שאברהם החזיר אנשים בתשובה (בר"ר ל"ט י"ד), כך בוודאי עשה אליעזר, כי היה דולה ומשקה מתורת רבו. לכן, אז הצליח גם להחזיר מעט את לבן בתשובה, והזכיר את שם ה' באומרו בוא ברוך ה'. הרי איפוא, כאשר ראה אליעזר את כוחות עצמו, החלה הנגיעה האישית שלו להכות בו ביתר שאת ועוז. הן היתה לו בת ורצה כי יצחק יקח את בתו, שכן עבד את אברהם באמונה ומדוע ישאר כל העת ארוז?

אבל, על אף כל זאת עמד אליעזר בנסיון הגדול. הוא לא פנה אל נגיעותיו האישיות, ולא חיפש אם הוא ארוז או ברוך, אלא הלך בשמחה לקיים את השליחות. שכן הכיר בטעותו, כי כל מה שהפך מכלל ארוז לכלל ברוך, זה דווקא כיון שעמד בשליחותו, ולולי זאת היה נשאר ארוז. ולמה נהפכו פניו להיות כפני אברהם אבינו? כיון שהיה שלוחו של אברהם, ושלוחו של אדם כמותו (ברכות לד: קידושין מא). ואז, למרות המדרגה הגבוהה אליה הגיע המשיך לקרוא לאברהם אדוני (בראשית כ"ד י"ב), ולא גבה לבו ולא רמו עיניו (עפ"י תהילים קל"א א') על אף המעלות שבו. ודווקא בשל כך זכה כי נתקבלו דבריו בבית לבן.

המשך בעמוד הבא

נושאי הפרשה לפרשת "חיי שרה"

מערת המכפלה כ"ג אי"כ כ"ג, הבאת רבקה כ"ד אי"כ י"ד ס"ז
שיבת אברהם כ"ה אי"כ י"א, תולדות ישמעאל כ"ה י"ב כ"ה י"ח

נצור לשונך

הכנת תשתית לברכה

דרכם של בני אדם הנמצאים במצוקה או במועקה, לחפש סגולות וברכות מאנשים גדולים וצדיקים להושע מצרתם. אומר על כך ה"חפץ חיים": מה יועילו כל הסגולות והברכות אם חס ושלים הוא מורגל בחטא לשון הרע ורכילות, הרי יש על זה ארור מפורש בתורה (דברים כ"ג כד) "ארור מכה רעהו בסתר" ופירש רש"י שארור זה נאמר על לשון הרע, ואמרו חז"ל (סוכה כט) ארור, בו קללה, בו נדוי, וארור זה לא נאמר מפני איש אחד, אלא בהסכם כל ישראל בצירוף הכהנים והלווים, והרי הוא מכלה השפעתו.

הילולא דצדיקיא

- * כ"ג חשוון רבי יוסף רמאל חזן, מח"ס חקרי לב, תקמ"א
- * כ"ד חשוון בנימין בן יעקב אבינו, משבטי יה, ב"א שי"ז
- * כ"ה חשוון רבי מרדכי רוקח מבילגוריי, תש"י
- * כ"ז חשוון רבי אבא ב"ר יצחק אבוחצירא, תרצ"ז
- * כ"ז חשוון רבי שאול חבה, מחכמי ירושלים, תשל"א
- * כ"ח חשוון רבי יונה גירונדי, מח"ס שערי תשובה, ה' כ"ד
- * כ"ח חשוון רבי דוד לידא, ראב"ד אמסטרדם, ה' תנ"ה

זמני שבת קודש

תל-אביב	ירושלים	באר-שבע
4.22	4.08	4.26
5.22	5.21	5.24
5.57	6.00	6.01

זמני השבוע:	עלות השחר
4.35	עלות השחר
4.47	טלית ותפילין
8.48	סו"ט ק"ש
11.26	חצות היום
2.30	מנחה קטנה

* הזמנים הם לפי שעון חורף!

הסר ממשול מעמי

העלון אסור בטלטול ובמקום שיש עירוב עדיף לטלטל ע"י קטן.

נא לשמור על קדושת הגליון - אין לקרוא בשעת התפילה

מובן איפוא מדוע אברהם השביע את אליעזר, וכי לא האמין לו? אלא, שאברהם רצה לרמז לו כי הוא עדיין בכלל ארור, כלומר, כל הברכה שלו תחול רק אם הוא יקיים את שליחותו בשלימות. וכאשר אכן קיים את השליחות הפכו פניו כמו של אברהם, בשל צדקותו. בזה הצליח גם להכניס מעט הרהורי תשובה בלבו של לבן, וכנ"ל, והבן חזיין מהכא יסוד גדול, כי כאשר האדם מבטל את פנייתו ואת נגיעותיו האישיות לטובת הזולת, כי אז הקב"ה מצליח בידו, בבחינת אמרם ז"ל (בבא קמא צב.) המתפלל על חבירו וכו' הוא נענה תחילה. משום כן הצליח אליעזר בשליחותו, על אף שהחזירם בתשובה, והוא הפך לברוך, וראוי לו להשתדך בעצמו עם אברהם. על כל זה המשיך למלא את השליחות בשלימות, ולא ניצל את צדקותו שלו לטובת הנאתו העצמית.

זאת היתה כוונתו של אברהם אבינו, להשתדך דווקא עם משפחתו שהיה בהם עירוב טוב ורע, אבל לא עם בני כנען שהיו רעים וחטאים. אבל אליעזר אכן המשיך את דרכו של אברהם בזה, שלא לחשוב על עצמו רק איך למלא את השליחות בכוונה ראויה. לכן זכה ולבסוף יצא מכלל ארור לכלל ברוך. וכך זה בכל דבר ודבר. לאו דווקא בעיני שידוכיך, אלא גם בכל שליחות שהיא; לראות רק את טובת הזולת, ומה טוב לשני, וכך השליחות תהא טובה. ומכאן יכולים אנו ללמוד יסוד עצום לכל מהלכנו בחיים שלנו. אל לו לאדם לנצל את מעמדו האישי לטובתו עצמו, שכן בשעה שהוא שליח של מישהו אחר, עליו למלא את השליחות בכל הרצינות הראויה לשמה. ואם נעשה כן, הרי שסוף סוף גם הכבוד שלנו יבוא במהרה, אבל לא לדחוק את הקץ.

(עפ"י ספר "פחד דוד")

מאמר מוסרי לאור הפרשה

בא בימים

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל (כד א) לכל אדם נקבעה קצבת ימים שיחיה עלי אדמות, וכאשר חלפו שנים רבות מחייו, הוא במצב של "יצא מהימים" ולא "בא בימים" אם כן למה נאמר על אברהם "בא בימים" מבאר ה"כלי יקר" שישנו הבדל בהסתכלות על ימי הנעורים והזקנה בין צדיקים לרשעים, האחרונים רואים את ימי הנערות כ"ימי אור" כיון שהם בכוחם ויכולים לממש את מאוייהם. וימי הזקנה אצלם "לילה" שתשש כוחם, וטעם מאוויי העולם הזה נשחק, מחמת הרגל, לכן כאשר הגיעו לימי הזקנה "יצאו מן הימים אל הלילות". אצל הצדיקים ימי הזקנה הם ימי יישוב הדעת וקניית החכמה והם הימים הטובים אצלם, לכן נאמר בצדיקים "בא בימים" לעת זקנתם. דהיינו שהגיעו לימים הטובים שבהם יכולים לקנות יראה וחכמה.

נאמר בתהילים (עא ט) אל תשליכני לעת זקנה, רבי יצחק בלזר באר פסוק זה על פי משל מהמציאות שהיתה באותה תקופה. וכה דבריו: הצאר הרוסי ניקולאי היה מגויס חיילים לשרות הצבאי בכפיה ברוטאלית, ולכן רבים מבני ארצו היו משתמטים מן השירות, בורחים ומתחבאים, ומי שנתפס בעריקה מהצבא, עונשו היה גלות בסיביר הרחוקה. יום אחד הוציא הצאר כרוז לכל העם הרוסי, כי הוא נותן הזדמנות לכל המשתמטים, שאם יבואו עתה ויתגייסו מרצונם הטוב, תענק להם מחילה על ההשתמטות. וכך היה שהכרוז פעל את פעולתו ורבבות אנשים צעירים ומבוגרים וזקנים התייצבו בנקודות הגיוס. הפקידים ערכו מיון קפדני, הוציאו את הצעירים ורשמו ומיינו אותם, ואת המבוגרים השאירו בקבוצה נפרדת, ולאחר מכן הובלו כולם לבית משפט צבאי, המבוגרים התרעמו קשות על הפרה בוטה של הבטחת הצאר שלא יאונה להם כל רע, וכך טענו בפני השופט בבית המשפט, אבל השופט חייד לעומתם חייד של ניצחון וענה להם: צעירים הללו יגייסו לצבא ובזה יכופר להם עוון השתמטותם, אך אתם הזקנים מה בצע לנו ומה רווח יצמח לנו מזה שנשחרר אתכם. המשיך הרב ואמר: אדם ששב אל ה' בימי נעוריו הרי שיש בכך תועלת שכן הוא יגדל ויהיה לאיש, ותשובתו היא תשובת המשקל, שהרי עדיין יצרו תוקפו, והוא מתגבר עליו. מה שאין כן זקן, ועל כך מבקשים אל תשליכנו לעת זקנה.

החסד המושלם - חסד עם בני ביתו.

אומר הסבא מסלבודקה בספרו "אור הצפון": חסד שאדם עושה עם אשתו ובני ביתו, הוא ה"חסד" בה"א הידיעה, הראשון מלמעלה (ובלבד שיכוון לכך באמת) מדוע? במדרש (ב"ר נח יג) נאמר: "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד" "צדקה" זה אברהם שטאמר "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה" וחסד" שגמל חסד לשרה, אמר רבי שמואל

בר יצחק אמר הקב"ה אני אומנותי גומל חסדים, תפסת אומנותי, בא לבוש לבושי "ואברהם זקן בא בימים". תמה הסבא מסלבודקה: אברהם נקרא בשם "רודף צדקה וחסד" על שעסק בקבורתה של שרה, כלום בגדר חסד הוא

זה, כשאדם מתעסק בקבורת אשתו? הרי אשתו כגופו? ומי לא היה עושה כמעשה אברהם? ואפילו אם נאמר שגם כמעשה זה יש משום חסד, אך מה ערכו בין מעשי החסד הנוראים של אברהם שכל חייו מסר נפשו על חסדו? אלא, כשנתבונן בדבר, נראה שאפילו אם יתן אדם את כל העולמות כולם, עדיין אין כאן חסד גמור, שהרי אדם סובל מזה שהוא נזקק לחסדי הזולת, וכלפיו זה "נהמא דכיסופא" (לחם שיש בו בושה) והרי כך אמרו בתלמוד (ברכות ו) כיון שנצטרך אדם לבריות, פניו משתנות ככרום (עוף המשתנה לכמה גוונים בעת זריחת השמש) אם כן כל כמה שניתן להגיש את מעשה ההטבה בצורה שהמקבל לא ירגיש "נהמא דכיסופא" והרגשתו תהיה נוחה שהוא לא נתמך, מדרגת הטבה הזו גדולה יותר, ואם גומל חסד באופן שלגמרי לא יצטרך לבריות הריהו חסד גמור, כגון: שמתפללים על נצרך שירוחם מהשמים ברוחניות ובגשמיות והתפילה מועילה, כי אז זה בא באמצעות הקב"ה. לכן אם אדם גומל חסד עם קרוביו, הרי ככל שהמקבל קרוב יותר לנותן פחותה ההרגשה שהוא נצרך לבריות, ובכך דוקא משום גמילות חסד עם אשתו שהיא כגופו זכה אברהם לתואר "רודף צדקה וחסד" ונאמר לו מאת הקב"ה: "תפסת אומנותי" כי בחסד כזה עם הקרוב ביותר הוא מתדמה לחסד שבא מאת הקב"ה לאדם, שאין מרגיש את "הנהמא דכיסופא".

טעמי המלות

פנינים לפרשה

תקומתו של אברהם

"ויקום אברהם מעל פני מתו... (כג ג) יש המסבירים שיסנם אנשים שכאשר קורה להם אסון חס וחלילה, יש להם כעס על ה' והם יורדים ברוחניות, ואילו אברהם, גם כשמתה שרה אשתו, היתה לו תקומה והוא התעלה גם במצב זה. כן פירש ב"פחד דוד" פרשת וירא על הכתוב "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בני וכו' ושמרו דרך ה'", היינו שמאחר ולמרות כל נסיונותיו דבק אברהם בה', העיד עליו הקב"ה בעצמו כי דרך ה' לא יטוש ממנה.

מחזיק או מזיק

"ויקום אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת" (כג ז) בחו"ל היה נהוג שבחורי הישיבות היו "אוכלים ימים" אצל בעלי בתים. יום אחד בא בעל בית אחד ל"חתם סופר" ואמר לו: "הבחור שגר אצלי אין לו חטא". כלומר הוא לא בחור אלא "בור", כי חסר לו "ח" במלה בחור! ענה לו ה"חתם סופר" - אם לבחור אין "ח", זה לא נורא, אבל אם למחזיק תורה אין לו "ח", הוא נהיה "מזיק" תורה וזה יותר גרוע. מצד שני אם המחזיק תורה הוא רק עם הארץ, אבל לא מזיק אז אפשר אפילו להשתחוות לו, ורואים שגם התורה הקדימה את זבולון ליששכר. וזה מה שכתוב לעיל: "וישתחו אברהם לעם הארץ לבני חת". אם יש לו את ה"ח" בשם, אפשר להשתחוות לו אפילו אם הוא עם הארץ - כך כתוב ב"לוקוט הגרשוני".

כסף תחת עין

"ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין" (כד כט) רש"י אומר - "זירץ". למה רץ ועל מה רץ? ויהי כראות את הנזם אמר: עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממון. שואל "יסוד התורה" - פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם, למה אי"כ לבן רץ? התשובה היא שהוא רצה כסף נתן "עיניו" בממון. הוא היה מוכן להפסיד את עיניו בשביל כסף.

חסד נדבק לחסד

"ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב" (כד נ) מאיפה ה"צדיקות" הזאת של לבן ובתואל? הם רואים שאליעזר מספר סיפורים על חסד של רבקה, ובני משפחתה מתפלאים: "מאיפה זה בא לה? אצלנו היא לא למדה את זה". אלא שמה יצא הדבר, ולכן היא מאוד מתאימה ללכת אל אברהם שגם בביתו עוסקים בחסד...

חצי שם

"ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם" (כה ו) אומר רש"י - הפילגשים - פלגשים כתיב שלא היתה אלא פילגש אחת. היא הגר היא קטורה. נשים בכתובה. פילגשים בלא כתובה כדאמרינן (סנהדרין כא) בנשים ופילגשים דדוד. אבל רש"י לא מסביר ללמה כתוב פילגשים, ולא פלגש? הלא היתה רק אחת והיא הגר?! הגאון מוילנא אומר - "זכו שכינה שרויה ביניהם". כך נאמר על כל זוג שמתחתן. למה? כי יש "י" באיש ו"ה" באשה ויש "יה" וזכו שכינה שרויה בניהם. שואל הגאון - "יה" זה רק חצי שם! מה עם ה"הו"? עונה הגאון - לכן אדם נותן לאישתו "כתב" שבו הוא מתחייב לתת לה כל מיני דברים. למה קוראים לזה כתובה? חז"ל הוסיפו "יה" למילה "כתב" והנה "כתובה". כל זה נאמר באשה רגילה שיש לה כתובה, אבל פילגש היא בלי כתובה, וממילא יש לה רק חצי שם שמים, והו שנאמר "פלג שם" כלומר פילגשים, שנפלג (ונחלק) השם!

אם לא יועיל, כן יזיק!

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחותנו את היי לאלפי רבבה..." (כד ס) לרבקה אח ושמו לבן. לבן מברך את רבקה "אחותנו את היי לאלפי רבבה". שואל המדרש: אמרו רבי ברכיה ורבי לוי בשם רבי חמא בר חנינא: מפני מה לא נפקדה רבקה עד שהתפלל עליה יצחק? למה רבקה היתה עקרה עשרים שנה? (בראשית רבה ס יג) התשובה היא שלא יהיו עובדי כוכבים אומרים תפילתנו עשתה פירות! כלומר יש כאן נפקא מינה לאלו שהולכים לקבל ברכות ממי שאינו ראוי, תוך אימוץ הגישה "אם לא יועיל - לא יזיק!" ומתברר שדוקא יכול להיות נזק מברכה של מי שאינו ראוי! רבקה היתה עקרה עשרים שנה בגלל שלבן

היא גרה

והוי מחשב שכר התביעה בהפסדה

האשה הכשרה ראוי לה לרחם על בעלה שלא תבקש ממנו דבר שאינו יכול לעשותו, כגון: אם הוא במעמד בינוני מבחינה כלכלית לא תתבע ממנו לעשות ולקנות כמו שעושה העשיר לאשתו, ואל תקנא באחותה אלא תשמח בחלקה אם מעט ואם הרבה, שאם דוחקתו לעשות לה חברתה יהיה מוכרח ללוות מאחריים כדי להפיק את רצונה, ולבסוף תביאנו לידי בזיון שלוה ואינו יכול לשלם ומכשלתו בגזל, ולבסוף בא בעל חובו ונוטל נכסיה מה שקנה לה בעלה. וזה קשה לה יותר מאשר לא עשה ולא קנה כלום מתחילה.

ברך אותה. למה? כדי שלא יגידו על לבן שהוא צדיק ועושה נסים! שאם היתה רבקה מתעברת מיד - למחרת, היה תור של אלף איש אצל לבן! לכן ה' סגר את רחמה והיא סבלה מעקרות עשרים שנה! כל זה כדי שאדם כמו לבן לא ייהפך ל"צדיק" מקצועי. (אש דת)

"ואלה תולדות ישמעאל" (כה יב)

התורה ניתנה לבני ישראל. לכן יש להבין מה הענין ללמד לבני ישראל את ייחוסם של בני ישמעאל? אך רש"י כותב בתחילת פרשת וישב "אחר שכתב לך יושבי עשו ותולדותיו בדרך קצרה וכו' פירש לך יושבי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה כל גלגולי סיבתם לפי שהם חשובים לפני המקום להאריך בהם". ביאור הענין שהתורה מיועדת לעם ישראל הנבחר לכך מתוך שאר האומות. לכן בכל מעבר מדור לדור עד לבני ישראל מפרטת התורה בקצרה את אלו שהם שאר האומות ולעומתם עוברת התורה לנבחרים שמהם יצא ישראל, בסוף פרשת בראשית לפני תולדות אדם, נפרטו בני קין ואחר כך עוברת התורה לשם עד נח. בסוף פרשת נח נפרטו כל גויי בני נח ואחר כך עוברת התורה לשם עד אברהם כך כאן נפרטו בני ישמעאל ואחר כך עוברת התורה לבני יצחק וכן בסוף פרשת וישלח נפרטו בני עשו ואחר כך עוברת התורה לבני יעקב - בני ישראל.

סיכום הפרשה לפי נושאים

פרשתנו מתארת את סוף עידן אברהם מפטירת שרה ונשואי יצחק עד פטירת אברהם. במות שרה בחברון בארץ כנען קנה שם אברהם אחוזת קבר היא מערת המכפלה. בזקנותו השביעי את עבדו שהלך בשליחותו לארץ אברהם משם היתה הבאת רבקה ליצחק היושב בארץ הנגב. אברהם לקח את קטורה ושלח את בני הפילגשים אל ארץ קדם ותהי שיבת אברהם טובה ויאסף אל עמיו. לתום תקופת אברהם נמנים תולדות ישמעאל ומקומם טרם ההמשך לישראל בתולדות יצחק.

לאור ההפטרה

מפטירין: והמלך דוד זקן... (מלכים א א)

דוד) ועוד יש לפרש בדרך צחות: כי הנה קורה שפעמים רבות ילדים קטנים שואלים את אביהם בענינים שלא שייכים להם, או בענינים שהשתיקה יפה להם, מדוע ולמה כך וכך? והאב עונה "ככה" אולם טעות היא בידו כיון שתשובה זו מעציבה את הילד, ואדרבה מעוררת יותר ויותר את סקרנותו, אלא עליו להסביר לילד לפי רמתו והבנתו של הילד את הטעם של כל דבר, וכמובן בהסתייגות מסוימת בדברים שאין הילד צריך לדעת את טעמם, וזהו שאומר הכתוב "ולא עצבו אביו מימיו לומר מדוע ככה" אביו לא העציבו להשיב לו "ככה" כאשר בנו שאל אותו "מדוע" אלא הסביר לו לפי שכלו והבנתו.

ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית (א - ו) פסוק זה נאמר על אדוניה בנו של דוד שרצה למלוך אחר מות אביו, והפסוק מבאר איך לא פחד כאביו, ולא חשש מכך שישאל לא יסכימו למלוכותו, על זה אמר "ולא עצבו אביו מימיו" שלא היה אביו מעציבו לומר לו למה עשית כך, לכן חשב שכל מעשיו הגונים וראוי הוא למלוכה (מצודת

והיו עיניך רואות את מוריד

הגאון רבי דוד לידא זצוק"ל, ראב"ד אמסטרדם

אמסטרדם, אבל גם שם קפץ עליו רוגזו של רבי ניסן, גיסו של בעל "נחלת עולמים" והוא נאלץ לעזוב את העיר. אבל הוא לא השלים עם המצב והלך לרבני ועד ארבע ארצות להתלונן בפניהם. ואמנם לאחר דין ודברים החליטו הרבנים כי יחזור לעיר אמסטרדם וימשיך שם לכהן כרב ואב"ד לישראל. תלמידים רבים העמיד אחריו רבי דוד בכל עיר ועיר בה כיהן כרב אם זה בקראקא, בלובלין, במאנאגא, ובאמסטרדם. בכל מקום אלפים היו באים לשאול ממנו דבר ה' או הלכה, ומכך חיבר בחייו שמונה ספרים: מגדל דוד, עיר מקלט, שומר שבת, עיר דוד, חלקי אבנים, דברי דוד, תפוחי זהב, וסוד ה'. ועל כל הספרים קיבל הסכמות מאת מאוני הדורות בזמן ההוא. ביים כ"ח מרחשוון ה'א תנ"ה באה יריעת חייו אל קיצה, והוא נסתלק למתיבתא דרקייעא. זיע"א.

שמו של הגאון רבי דוד לידא זצוק"ל נודע בשערים בכל רחבי פולין וליטא. הוא היה בנו של הגאון רבי אריה לייב מזוזאלין, ובן אחותו של הגאון רבי משה רבקה מוילנא. את משנת תורתו קיבל אצל הגאון רבי העשיל זצוק"ל, אב"ד ורב לובלין וקראקא, וכאשר התחיל לכתוב את ספרו "עיר דוד" חלק כבוד לרבו והחל את הספר ביישוב נכון בשם רבו זצוק"ל. בצעירותו כיהן כרב בכמה עיירות בפולין וליטא, עד שהגיע לעיר

מעשה שהיה

כדי לחלוב, כורעים ברך

"וישתחו אברהם לפני עם הארץ" (כג יב) אמורים חכמי ישראל על פסוק זה בדרך החידוד: אברהם אבינו הצדיק והחסיד כשנזקק להשיג טובה מעם הארץ חלק לו כבוד ואף השתחוה לפניו, בענין זה מספרים על הגאון רבי יחזקאל לנדא (בעל "נדע ביהודה") שפעם אחת הלך עם אחד מנכבדי העיר לערוך מגבית למטרה חשובה, וכאשר הגיע לביתו של אחד מעשירי המקום, אחז המלווה בזרועו של הרב ואמר לו: אני חושב, שאין ראוי לכבוד הרב לבזות את עצמו בעמידה בפתח ביתו של איש זה, הידוע בכל העיר כקמצן, גם רוח ועם הארץ. השיב הגאון למלווה: כידוע האדם הוא בחיר הבריאה בעולם, ובכל זאת כשעליו לחלוב את הבהמה, הוא כורע ברך לפניו... אף אני לא צריך לחשוב ולהתייחס לגיוטי הכבוד במקרה זה.

פתרון החידה פרשת בראשית

א. נח - איש
אדמה. קין -
עובד אדמה.
ב. (ד ה) ואל
מנחתו לא שעה.

חוד הפרשה מדור חידות נושא פרסים חידות מהפרשה

א. מקור מים
נובעים וגם אות
שערכה שבעים.
ב. על מי נאמר זקן
בא בימים (בספר
מלכים). ועל מי
נאמר זקן בא
באנשים (בספר
שמואל)

השקפת עולמו מעולם של עבודה זרה לעולם של עובד השם. הגדלות בהתנהגות אברהם אבינו לא היתה אך מתוך הרגל חינוכי, אלא שכל כך היתה מושרשת ההשקפה הנכונה בלבו שכלל לא היה שייך אחרת. תכונה זו של הפנמה ומסירות הושרשה גם בבית תרח וגם אם הופנתה לרעה על ידי נחור, בתואל ולבן, אבל לצדיקים שבבית זה כמו רבקה, זה נתן איכות עליונה, אחרת לגמרי. מאידך, בבית כנען חוסר תכונה זו של הפנמה ומסירות לאמת דבר השם, פגעה אף בצדיקים שבה שלא בערה בהם אש יראת השם ברמה של בית משפחת אברהם. לכן מחוסר דוגמה חיה לתכונה זו, אין המשך לתורתו של אליעזר למרות שהוא היה דולה מתורת רבו ומשקה לאחרים. לכן גם עדיף להשתדך עם בתואל מאשר עמו. ניתן ללמוד מכאן שלא מספיק בחינוך כמותי ללימוד רב ולעשיית מצוות רבות בלבד, בעיקר דרושה המסירות לאמת דבר השם.

חינוך אנוכי

חינוך להפנמה ולמסירות

חז"ל משבחים את גדלותו של אליעזר עבד אברהם: 'יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים'. מאידך לא רצה אברהם להשתדך עמו אלא עם בת בתואל ואחות לבן, שחז"ל מתייחסים אליהם כרשעים. הרי לכאורה ברור שאם רבקה היתה רשעית כאביה ואחיה ובת אליעזר היתה צדיקה כרבקה, שלא היה בנימוק המשפחתי שבתואל בא מבית תרח מצאצאי שם ולא מבית כנען, די להטות את הכף לכיוון רבקה. בכל זאת העדיף אברהם לא להתייחס ל'מחותן' אבי הבת, אלא לכל שורש חינוכו. הגר"ד פוברסקי זצ"ל מסביר את העובדה שלמרות גדלותו של אליעזר, אין אנו מוצאים לו המשך של צאצאים ותלמידים שהלכו בדרכו. הסיבה אומר הגר"ד, היא כיון שישנו לימוד וישנו לימוד, ישנה גדלות וישנה גדלות. אצל אברהם אבינו היה הלימוד לא כדי לעשות סיום פרקי מסכתות עבודה זרה, אלא כדי שהלימוד ייהפכו את